Lupa- ja valvontavirasto

Lupa- ja valvontaviraston lausunto sivistysvaliokunnalle koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 212/2026 vp)

21.10.2026

Lupa- ja valvontaviraston muuttuvat tehtävät

1. Kerätä tietoa varautumistoimenpiteiden yhteensovittamiseksi ja tilannekuvan muodostamiseksi toiselta asteelta ja koostaa tilannekuvaa opetus- ja kulttuuriministeriölle.
2. Valvoa toisen asteen koulutuksen järjestäjien varautumista.
3. Vastaanottaa ammatillisen koulutuksen järjestäjien ilmoituksia koskien poikkeamisia henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laadinnassa ja hyväksymisessä sekä osaamisen osoittamisessa poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa.

- Toisen asteen oppilaitoksia on yhteensä 476, joista yksityisiä 88 (tilastokeskus, vuosi 2025).

Tilannekuvatehtävä

- Lupa- ja valvontavirasto pitää tilannekuvaa koskevia säännöksiä erittäin perusteltuina.
- Tilannekuvatehtävä poikkeaa muiden toimialojen tilannekuvatehtävästä siinä, että tilannekuvaa kerätään suoraan kunnilta ja yksityisiltä koulutuksen järjestäjiltä.
- Tilannekuvan keräämistä koskevat järjestelmät ja toimintamallit tulee olla luotuina ja käytössä normaalioloissa.
- Tehokas tilannekuvatoiminto edellyttää, että normaalitilanteeseen liittyvät perustiedot voidaan hakea viranomaisrekistereistä (esimerkiksi Koski- ja Varda-järjestelmistä).
- Lakeihin tulee lisätä nimenomainen säännös, joka varmistaa muiden viranomaisten rekistereissä olevien tietojen maksuttomuuden Lupa- ja valvontaviraston valmiussuunnittelun tukemiseen, varautumisen valvontaan sekä tilannekuvan ylläpitämiseen liittyvissä tehtävissä.

Toisen asteen varautumisen valvontatehtävä

- Varautumisvelvollisuuden ulottaminen yksityisiin koulutuksen järjestäjiin on hyvä ja tarpeellinen muutos.
- Myös varautumisen valvonta on lähtökohtaisesti hyvä lisäys, joka riittävästi resursoituna antaa Lupa- ja valvontavirastolle paremmat edellytykset tukea koulutuksen järjestäjien varautumista.
- Lupa- ja valvontavirasto katsoo kuitenkin ongelmalliseksi, että varautumisen valvontaa esitetään vain toisen asteen koulutukseen. Toisessa vireillä olevassa esityksessä (HE 233/2026 vp) ei ole mainintaa varautumisen valvonnasta lainkaan.

Ilmoitus poikkeavien järjestelyjen soveltamisesta

- Vaikka ilmoitusmenettely on tarpeellinen osa tilannekuvatoimintoa, kokonaisuudesta puuttuu valvonta- tai puuttumismekanismi, jolla estettäisiin näiden säännösten mahdollinen tarkoitushakuinen soveltaminen tilanteissa, joihin niitä ei ole tarkoitettu.
- Lupa- ja valvontavirastolla ei ole toisen asteen koulutuksen osalta valvontatoimivaltaa, eikä se voisi siten yksittäistapauksessa puuttua poikkeussäännösten soveltamiseen vaan ainoastaan välittää tilannetiedon opetus- ja kulttuuriministeriölle. Myöskään opetus- ja kulttuuriministeriöllä ei ole toimivaltaa varsinaisesti puuttua asiaan.
- Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että ilmoituksen vastaanottaminen ja käsittely voisi olla luonteva osa yleistä toisen asteen koulutusta koskevaa valvontatoimivaltaa, jollaista Lupa- ja valvontavirastolla ei kuitenkaan vielä ole.

Uusien tehtävien vaatima resurssi

- Resurssia laskettaessa on virasto käsitellyt kokonaisuutena HE 212/2026 ja HE 233/2026 mukaisia tehtäviä
- Lupa- ja valvontaviraston näkemys on, että uudet tehtävät edellyttävät neljän henkilötyövuoden pysyvää lisäresurssia. Lupa- ja valvontaviraston näkemys lisäresurssin tarpeesta perustuu siihen, että koronapandemian aikana ministeriön toimeksiantoon perustunut pelkästään varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen tilannekuvatehtävän hoitaminen edellytti aluehallintovirastojen opetus- ja kulttuuritoimen vastuualueilta käytännössä vähintään kolmen henkilön kokoaikaista työpanosta.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö on puolestaan katsonut, että kasvavien tehtävien osalta on perusteltua, että kahden henkilötyövuoden suuruinen resursointi lisätään varautumisen ja tilannekuvan tehtävään. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että tällä resurssilla toiminta saadaan käynnistymään, mutta prosessien käynnistyttyä on resurssitarve suurempi.

Lupa- ja
valvontavirasto